

Jess G. Berthelsens 1. maj-tale

Taler

Jess G. Berthelsen
Forbundsformand for SIK

Dato

1. maj 2012

Sted

Nuuk, Grønland

Omstændigheder

Sulinermik Inuutissarsiuteqartut Kattuffiat, *SIK*, Grønlands største lønmodtagerorganisation, dannet i 1956 under navnet *Grønlands Arbejder Sammenslutning (GAS)*.

Læs om SIK på lex.dk

Ataqqinartut sulisartut, ullumikkut ullorsiorinissinni tamassi pilluangaaritsi.

Nuannannerup sinnattuaqisitsineranit iterluta maanna piviusut piaartumik eqqarsaatigilertariaqarpagut. Naalakkersuisoqatigiit atuuffiat naagaluttualerpoq, ukiormi ataasiinnaq qaangiuppat qinersisussaavugut. Innuttaasut pissusissamisoortumik piumasaraat neriorsuutit kusanartut, qinersinermi kingullermi neriorsuutigineqartut, ilaannannguisaluunniit piviusunngortinnissaat.

Nunattalu MAANNAKKORPIAQ atorfissaqartitaa tassaavoq iliuuseqarnissaq.

Neriorsuutaasimasut inerneru misissuataarlugit Naalakkersuisunit pilersinneqarsimasunik allamik takusassaqaanngilanga taamaallaat aalisarnerup tungaatigut nutarteriniarneq ilaannakoq, aammalu akitsuutit.

Apeqqutit politikikkut piaartumik aaqqiivigisariaqartut uani taagulaarlakka, aaqqiivigineqaanngippatami inuiaqatigiit atugarissaarnerat, Namminersornerullutik Oqartussat ukiuni 30-ni ineriartortissimasaat, nuannaqaalutalu junimi 2009-mi Namminersornermut, Nunatta siunissaanik nutaaliornialerfimmu, ikaarsaartitarput nukillaarsarneqassanngippat maannakkut qanoq iliuuseqartoqartariaqarpoq.

Maannakkorpiaq maajip aallaqqaataani 2012-imi suliffissaarunnermik eqqorneqarsimasut aatsaat taama amerlatigippat – inuit 3.500-init

amerlanerusut suliffissaaleqinermik eqqorneqarsimallutik.

SIK-p siullerpaajutillugu piumasaraa suliffiit ataavartut nutaat pilersinnissaat, taamaaliornikkut akissarsiat pitsaannerusut, inissiat pitsaannerusut, ilinniartitaanerillu pitsaannerusut angusinnaagatsigit.

Pisariaqarluinnalerpoq qinikkatta erseqqissumik kiinnernissaat aalajangigassanillu aaliangiillutik, Nunatsinni atugarissaarnermik ajornerulersitsinngitsumik.

Nunatsinnimi ukiuni kingullerni malunnarsiartuinnartumik pissakinnerit atugarissaarnerillu akornanni qunneq annertusiartuinnartutut isikkoqarpoq.

Demokratiskimik ingerlanitsinni nutaaqisumi puigorsimanerparput nammineq oqaluttuarisaanitsinni tunngaviulluinnartoq ? Puigorsimanerparput agguasseqatigiittarneq ? Puigulernerparput immitsinnut akisussaaqatigiinnerput ?

Peqatigiinnermut ersiutigittagarput – nammaqatigiinneq – oqaasiinnanngorsimanerpa persuarsiornerinnatsinni atortaligarput ?

Nunatta killormut ingerlalernissaa illuatungilerniarlugu arlalinnik piumasaqaateqarpugut, isumaqarama taakku Nunatta naligiimmik ingerlalernissaanut tunngaviussasut.

Siullermik uumaatsut periarfissiissutaasa atorluarniarneqarssaannut ammaassisariaqarpugut, kisianni sapinngisamik maani nunaqartunut sutigut tamatigut iluaqutaasumik. Nutaanik ataavartunillu suliffeqarfiliornissaq pisariaqartilluinnarparput. Suliffissaaleqisut inuttut ataqqinassusiat utertittariaqarparput, inuiaqatigiinni peqataanertik malugisinnaaqqullugu.

Tassunga atatillugu erseqqissarusuppara sulisartunik nunanit allanit tikisitsinissaq SIK-p akerlerinngimmagu, taakku suliffeqarferujussuit sanaartornerini sulisorineqassappata, kisianni piumasaralugu nunaqavissut salliutinneqassasut.

Kisianni SIK-p piumasaraa avataaniit suliartortut tuusintilikkaat Nunatsinni isumaqatigiissutit malillugit akissarsiaqartinneqarnissaat.

Tassami SIK-p ukiorpassuit sorsuutigisimavaa maani nunami nunaqavissut tikisitaniik annikinnerusumik akilernerqartannginnissaat. Suliat assigiit akissarsiat assigiit ukiorpassuit suaartaatigisimavarput. Taava inuiaat allat annikinnerusumik akilersussavagut ? Oqarlutalu uagut naammatumik aningaasarsiaqarutta ajunngilaq, inuiaat allat uagut susassarinngilagut, taamatummi inissinniarutta taava maani nunatsinni aamma assigiinngisitsilissaagut.

SIK-p tamanna akueriumanngilaa, tassami suli suaartaat ilumoorukkamiuk ”suliat assigiit akissarsiat assigiit”.

Isumaqarpunga Naalakkersuisut erseqqissumik avammut nalunaartariaqalersut, tassalu ’Kalaallit Nunaata akueriumanngilluinnaraa avataanit suliaartortut akilernerlunneqarnissaat.

Maannakkut qanoq iliuuseqartoqartariaqarnermut assersuutissaq alla tassaavoq pisortat inissiaataanni nutaanngileqisuni najugallit ajornartorsiutaat, ungasinngitsukkut ajornartorsiummik nutaamik ilaneqartut, ilaqutariit ukiup issileruttornerani inigisaminni nutaanngitsuni aserfallatsaalineqanngitsunilu najugallit kiassarneqaratillu imissaqanngitsut.

”Qanoq iliuuseqarsinnaaneq misissorparput” Naalakkersuisut oqaannarput, inissianillu attartortut ikiorserniarlugit sunnguamilluunniit iliuuseqaratik.

Maannakkut pisortat aamma siunniuppaat pisortat inissiaataanni najugallit akiviusut aallaavigalugit akilersuisalissasut, kisianni ilisimatissavassi maannakkut aningaasarsiat taamatut inissisimatillugu tamanna ajornarluinnarpoq, tassami taava assigiinnerpaa ilaasortagut oqarfigineqarpata namminneq inissianik pisisariaqartut, maannakkullu inissianut akit taamatut inissisimatillugit ilaasortatta akilersinnaanngilluinnarpaat.

Nammaqatigiinnermik qimatsisumik inatsisiliortoqarsinnaaneranut assersuutissaalluarpoq assigiimmik akeqartitsinerup atorunnaarsinneqarnera.

SIK-mi isumaqarpugut akit assigiinnissaannik periuseq eqquteqqittariaqartoq.

Ullumikkut nalunngilarput imermut innaallagissamullu akiligassat 1.500 kronit

sinnerlugit assigiinngissuseqarsinnaasut, apeqqutaalluni nunap ilaani sumi najugaqarneq. Tamanna eqqortuliornerunanilu nammaqatigiinnerunngilaq.

Imaassinnaavoq assigiimmik akeqartitsinerup atorunnaarsinnarata oqaatigineqanngitsumik siunertarigaa nunami maani najugallit illoqarfinnut ineriartortitanut pinngitsaalillugit nutsertinniarneneqartut, naak taakkunani suli naammattunik suliffissaqaranilu inissiaqanngikkaluartoq.

Assigiimmik akeqartitsinerup atorunnaarsinneraniit assersuummut allamut, inuiaqatigiit kalaallit ataasiunerannik paasinninnginnermik ersersitsisumut – tassalu nunami maani angalasinnaanitsinnut periarfissat.

Nunatta isorartunerujussua pissutigalugit angalaniarutta umiartorluta timmisartorlotaluunniit angalasariaqartarpugut.

Ajoraluartumik oqartariaqarpunga SIK-mut ilaasortat akissaqannginnertik pissutigalugu angalanissartilluunniit eqqarsaatigisinnaanngimmassuk. Tamannattaq nammaqatigiinnginnerup ersiutaatut isigaara.

Isumaqarpunga Naalakkersuisut kikkuugaluarunilluunniit nutaanik isarusserlutik isiginnittariaqalersut. Uani pineqartoq tassaavoq inuiaqatigiit peqatigiillutik aaqqinnigassaasut, arlaatigut avitseqatigiissutigisariaqagaasut.

Taavalu maannakkut ukiuni tulliuttuni sulisartut ilaasortatta naammaginnartumik inuuniarnissaannut tunngaviliilluinnaqqissaartussaq, tassalu isumaqatigiinniarneq.

Ukiorpassuarni isumaqatigiinniartarsimavunga isumaqatigiinniarnermik taallugu aammalu taanna siunnerfigalugu, kisianni tassa oqartariaqarpunga maannakkut pisortaninngaanniik isumaqatigiinniarnermik taasaq isumaqatigiinniarnenunngilaq, kisiannili qulaaniik naalakkiutigalugu peqqussutaavoq, taamaallaat ukiuni sisamani tulliuttuni 4 procentimik qaffassasugut.

Taamatut isumaqatigiinniartoqarneq ajorpoq, taava assigiinnarpaa Inatsisartut inatsisiliorunik asuli piffissaajarata.

Ukiuni kingullerni pingasuni aningaasarsiat pisissutigineqarsinnaanerata 9%-mik

appariarsimavoq. Ullumikkuttaa q nalunaarutigineqarpoq oliamut aki liiterimut 58 øremik qaffattoq. Taamaammatt tupigusuutiginningsuunngilara ukiuni sisamani taamaallaat 4%-mik pisortat neqerooruteqarnerat.

Tassa aningaasannngorlugu maannakkut ilinniarsimannngitsut isumaqatigiissutaat aallaavigalugu qaffaatissaq tassaatuaavoq qaammammut 100 kroni. Tutsarlunngilasi maannakkut killiffik tassa taamaappoq, aali suli annertunerusumik inissianut akiliuteqartarnissatsinnik eqqartuisut.

Tunngavilersuutiginiarneqartut ilagaat nunarsuarmi aningaasarsiornermi ajutumeersimanerup kingorna eqqugaasimanerput.

Oqartariaqarpunga tamanna paasisinnaanngilluinnarakku, tassami maani nunami aalisakkat raajallu kisiisa avammut tunisassaraagut, guld-isiorkfik Nalunaq akileraarneq ajortoq eqqaassaannngikkaanni.

Aalisakkat raajallu akii ukiuni kingullerni appariartorsimannngillat illuatungaattigulli qaffakkiartorsimallutik, taava nunarput sukkut aningaasarsiornerup ajutumeerneratigut eqqugaagami ?

Qujanartumik Namminersorlutik Oqartussat suliffeqarfiutai maannakkut sinneqartorfiullutik ingerlapput, taamaattumik apereqqissaanga Nunarsuarmi aningaasarsiornerup ajutumeernerat nunatsinni sukkut eqquigami ?

Akuersaaruminaappoq Naalakkersuisut pissakinnerit pitsaanerusumik qanoq iliuuseqarfiginiarlugit oqaluutigalutit taamatut maannakkut isumaqatigiinniarnermi pissusilersornerat, naak taakkua Naalakkersuisut pissakinnerit qanoq iliuuseqarfiginiarlugit oqaluttut !

Tassami maannakkut isumaqatigiissuteqarfigineqartut aningaasannngorlugu uagutsinniik annertunerungaatsiartumik qaffaaffigineqarput, makkariinalu aningaasarsiaqarnerusunut aningaasarsiakinnerusunullu assigiimmik akeqarpoq, taava naak Naalakkersuisut nammaqatigiinnermik eqqartuinerat ?

Tunngaviusumik ataqqinninnermik nammaqatigiinnermillu suusupaginninneq allannngortittariaqarparput. Uannut nuna ataasiinnaavoq – Kalaallit Nunaat namminersortoq, tamatta maani nunami najugaqartut piat, aammalu nammaqatigiinneq aallaavigalugu ingerlanneqartariaqartoq.

Soorunami eqqaamajuartariaqarparput maani nunami tamatta sutigut tamatigut akisuussaaqataagatta, maanilu nunami ajortoqarsimappat tamatta pisussaavugut aamma aaqqiiniaqataassalluta.

Maani nunami suliffissaaleqisut suliumanngitsutut nalilersorneqartarneri akuersaarsinnaanngilara, tassami suliffiit aamma maani nunami amigaatigineqarmata, inunnillu suliumanngitsoqarsimappat taamatullu inissittoqarsimappat taava aamma uagut tamatta akisussaaqataavugut, pisussaavugullu inuit sulilersinneqarnissaannut ataqpeqatigiilluta suleqataaffigissalluta.

Sulisartut ulluanni ullorsiorluarnissassinnik tamassi kissaappassi.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

1. maj-tale, Fagbevægelsen

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jess-g-berthelsens-1-maj-tale>